

«بسم الله الرحمن الرحيم»

۱- دیدگاه اسلام را نسبت به تبّتل و رهبانیت جنسی بیان کنید و توضیح دهید اسلام به ازدواج و تشکیل خانواده چه نگاهی دارد؟

اسلام از تبّتل و رهبانیت جنسی به شدت نهی کرده و بر ازدواج تأکید نموده است. همچنین از برخی روایات به دست می‌آید که رسول خدا (صلی الله علیه و آله) پیگیر ازدواج مسلمانان بوده و در این باره از آنان بازخواست می‌کرده است.

مطالعه متون دینی نشان می‌دهد که ازدواج و تشکیل خانواده، نه تنها با دین و ایمان منافاتی ندارد، بلکه ازدواج در مکتب اسلام قداست داشته و از جایگاه بسیار والایی برخوردار است. از این رو، در برخی روایات، خانواده، محبوب‌ترین نهاد نزد خداوند متعال و ازدواج به عنوان سنت پیامبران معرفی شده است.

۲- دیدگاه‌های غیردینی مطرح شده در فلسفه ازدواج را بیان کنید.

الف) دیدگاه اشتراک زندگی: برخی با بهره‌گیری از تعریف پرتالیس، حقوقدان مشهور فرانسوی، هدف اساسی ازدواج را همکاری و مشارکت زن و شوهر دانسته‌اند. بر همین اساس، مرحوم دکتر شایگان در تعریف نکاح می‌نویسد: «عقدی است که به وسیله آن مرد و زن به قصد شرکت در زندگانی و کمک به یکدیگر قانوناً با هم متحد می‌شوند.»

ب) دیدگاه اتحاد جنسی: برخی دیدگاه‌ها هدف اصلی ازدواج را اتحاد جنسی دانسته‌اند که می‌توان آن را فراگیرترین دیدگاه در عصر حاضر به شمار آورد. بر همین اساس در تعریف آن گفته‌اند: «نکاح عبارت از رابطه حقوقی است که به وسیله عقد بین مرد و زن حاصل می‌گردد و به آنها حق می‌دهد که تمتّع جنسی از یکدیگر ببرند.»

۳- نگاه جنسی به خانواده چه پیامدی داشت؟ توضیح دهید.

نگاه جنسی به خانواده باعث شد، آرام آرام مفهوم خانواده تغییر کند و انواع مختلفی از خانواده به وجود آید که برخی از این انواع عبارت‌اند از:

الف) خانواده‌های هم‌جنس؛

ب) خانواده‌های تک‌جنس؛

ج) زوج‌های هم‌خانه؛

د) خانواده‌های کمونی.

۴- آیا تسکین و آرامش، فلسفه ازدواج را توجیه می‌کند؟

برخی دلیل تشکیل خانواده را تسکین و آرامش می‌دانند و معتقدند که فلسفه ازدواج رسیدن به آرامش روانی است. دلیل آنان نیز این آیه شریف است که خداوند متعال می‌فرماید:

(وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ)؛
و از نشانه‌های او اینکه از [نوع] خودتان همسرانی برای شما آفرید تا بدانها آرام گیرید و میانتان دوستی و رحمت نهاد.
آری، در این [نعمت] برای مردمی که می‌اندیشند قطعاً نشانه‌هایی است.

تردیدی نیست که ازدواج و تشکیل خانواده موجب تسکین و آرامش می‌شود، اما برای یافتن یک دیدگاه باید ریشه‌ای‌ترین عامل را به دست آورد. در واقع باید پرسید که چرا تشکیل خانواده موجب آرامش می‌شود؟

یکی از دلایل می‌تواند مسئله ارضای غریزه جنسی باشد. هنگامی که غریزه جنسی انسان ارضا و از هیجان آن کاسته شود، انسان به آرامش دست می‌یابد. دلیل دیگر می‌تواند تفاوت سرشت زن و مرد باشد که بر اساس آن هر یک به دیگری نیاز دارد. شاید این همان نیاز به انیس و همدم از نوع جنس مخالف باشد که در وجود انسان قرار دارد و با تأمین آن انسان به آرامش دست می‌یابد. اما سؤال این است که چرا غریزه جنسی در وجود انسان قرار داده شده و چرا انسان در دو جنس مختلف آفریده شده است که با یکدیگر به آرامش می‌رسند؟ این پرسش‌ها نشان می‌دهند، هنوز لایه‌های عمیق‌تری وجود دارند که فلسفه ازدواج را باید در آنها یافت.

۵- فلسفه ازدواج از دیدگاه اسلام چیست؟

از بررسی متون دینی چنین برمی‌آید که هدف اصلی از ازدواج، تربیت انسانهای یکتاپرست است. در این دیدگاه، هم تداوم نسل وجود دارد و هم تربیت نسل. تداوم نسل، جزئی از این دیدگاه است اما محور و اساس آن نیست. هدف، تربیت و پرورش افرادی است که راه تکامل و یکتاپرستی را در پیش گیرند.

۶- کارکردهای خانواده از دیدگاه اسلام را بیان کنید.

الف) تنظیم رفتار جنسی؛

ب) تولید مثل؛

ج) مشروعیت؛

د) حمایت و مراقبت؛

ه) انس و عاطفه؛

و) کنترل اجتماعی.

۷- مراد از کارکرد کنترل اجتماعی چیست و در چند محور تحقق می‌یابد؟

کنترل اجتماعی یکی از کارکردهای مهم خانواده است که یا از راه کنترل مستقیم خانواده بر رفتار اعضا و یا به طور غیرمستقیم و به عنوان پیامد کارکردهایی چون ارضای نیاز جنسی و عاطفی، حمایت، مراقبت و جامعه‌پذیری محقق می‌شود. کارکرد کنترل اجتماعی خانواده در دو محور صورت می‌گیرد:

الف) کنترل همسران؛

*****

۱- چگونه می‌توان مشکل ترس از فقر را در تن دادن به ازدواج برطرف کرد؟

مشکل ترس از فقر یک مشکل حقیقی و اقتصادی نیست، بلکه اعتماد نداشتن به خداوند، مشکل اصلی است که یک مشکل شناختی و اعتقادی است. برای رفع این مشکل باید شناخت را تصحیح کرد. اگر انسان به خداوند اعتماد داشته باشد، نگران مخارج زندگی نخواهد بود و با رفع این نگرانی و اضطراب، انسان از یک سو به احساس آرامش بیشتری دست می‌یابد و از سوی دیگر، با ازدواج آن را تکمیل می‌کند و از صفای زندگی لذت می‌برد.

۲- رویکردهای دقت در انتخاب همسر را نام ببرید؟

الف) محدودیت‌آوری ازدواج؛ ب) تربیت نسل توحیدی؛ ج) حق فرزند در داشتن مادری شایسته.

۳- جنبه‌های اهمیت انتخاب همسر چیست؟

دقت در انتخاب از امور مسلم و انکارنکردنی در آموزه‌های دینی است. انتخاب همسر از سه جنبه اهمیت دارد: یکی سرنوشت شخصی، دیگری رسالتی که انسان در تربیت فرزند توحیدی دارد و سوم حق فرزند در داشتن مادری شایسته.

۴- مراد از دینداری، به عنوان معیار انتخاب همسر چیست؟

مراد از دینداری به عنوان معیار انتخاب، انجام تکالیف دینی (نماز و روزه)، شرکت در مراسم مذهبی (دعاها و عزاداریها) و داشتن ظاهری دیندار (حجاب و ظاهری ایمانی) نیست. بسیاری افراد با این ملاکها دست به انتخاب می‌زنند و به ناگاه با خلاف آنچه تصور می‌کرده‌اند، روبه‌رو می‌شوند. این گونه مواردِ ظاهری و رفتاری نمی‌تواند بیانگر واقعیت باشد، از متون روایی به دست می‌آید که برای پی بردن به دین و ایمان نباید به ظاهر و رفتار افراد بسنده کرد، بلکه مهم «صداقت» و «امانت‌داری» افراد است.

۵- حدیث «یاکم و تزوج الحمقاء فإن صحبتها ضیاع وولدها ضیاع» به چه معیاری در انتخاب همسر اشاره دارد؟

خردمندی در انتخاب همسر

۶- هنگام انتخاب همسر در صورت تعارض میان «همسانی ایمانی بدون همسانی غیرایمانی» و «همسانی غیرایمانی بدون همسانی ایمانی» کدام یک مقدم می‌شود؟ چرا؟

در این مورد باید کارکرد هر یک از همسانیها و میزان تأثیر آنها را بررسی کرد، سپس نسبت به اولویتها تصمیم گرفت. به نظر می‌رسد که همسانی غیرایمانی توان جبران ناهمسانی ایمانی را ندارد، اما همسانی ایمانی (با تأکید بر ایمان واقعی) می‌تواند دیگر ناهمسانیها را جبران کند. از این رو، همسانی ایمانی مقدم می‌شود و نمی‌توان همسانی غیرایمانی را بر همسانی ایمانی برتری داد.

7- چرا در روایات از شوهر دادن دختران خردسال (تزویج الصغار) نهی شده است؟

در این گونه ازدواجها افراد در انتخاب همسر آینده خود نقشی ندارند و در مقابل یک عمل انجام شده قرار می گیرند. دلیل این نهی نیز مشکل بودن برقراری الفت میان آنان است. بدیهی است که برقرار نشدن الفت و مهربانی میان آنان از عوامل ناپایداری و نارضایتی خانواده خواهد بود

*****

۱- بر اساس سخن امام صادق (علیه السلام) حدّ خوش خلقی چیست؟

تَلِّينُ جَانِبِكَ وَتَطْيِبُ كَلَامَكَ وَتَلْقَى أَخَاكَ بِبِشْرِ حَسَنِ.

نرم خو و خوش گو باشی و برادرانت را با روی خوش ملاقات کنی.

۲- بهترین نوع گذشت چیست؟

بهترین گذشت، گذشت بدون سرزنش است.

۳- برای دستیابی به دیدگاه دین درباره روابط همسران در حوزه خوبی و بدی چه مراحل را باید طی کرد؟

الف) گردآوری متون مربوط (تشکیل خانواده حدیث)؛

ب) بررسی روایات و طبقه بندی اطلاعات به دست آمده (تجزیه و تحلیل احادیث)؛

ج) جستجوی موارد به دست آمده در دیگر روایات؛

د) تبیین موضوع با توجه به اطلاعات به دست آمده.

۴- مراد از الگوی مطلوب تعامل با خود، (ذلت - کرامت) چیست؟

معنای این الگو آن است که فرد خودش را کوچک ببیند تا به کبر و عجب گرفتار نشود و با این حال، نفس خود را گرامی بدارد و از لئامت و پستی به دور باشد.

۵- بر پایه متون روایی بهترین عملکرد زن در حضور مرد چیست؟

بهترین عملکرد در حضور آن است که زن از یک سو با خودآرایی برای همسر موجب سرور و شادمانی او شود و از سوی دیگر با کمک و یاری دادن به او موجبات خرسندی وی را فراهم سازد.

۶- مراد از خیانت مجازی چیست؟

در این پدیده افراد با تماس الکترونیکی با غیرهمسر خود، رابطه مجازی خیانت‌آمیزی برقرار می‌کنند که در نهایت می‌تواند به خیانت حضوری تبدیل شود.

۷- مصادیق حسن خلق را نام ببرید و بیان کنید برای مشخص شدن نقش هر یک از آنها در خانواده باید کدام گروه از روایات را بررسی کرد؟

۱- نرم‌خویی یا فروتنی؛ (تَلِينُ جَانِبِكَ / جناحک)

۲- خوش‌گفتاری؛ (تَطِيبُ كَلَامِكَ)

۳- خوش‌رویی؛ (تَلَقَّى أَخَاكَ بِبِشْرٍ حَسَنٍ)

۴- سرور و نشاط‌آوری؛ (الْمُدَاعَبَةُ مِنْ حُسْنِ الْخُلُقِ وَإِنَّكَ لَتَدْخُلُ بِهَا السُّرُورَ عَلَى أَخِيكَ)

۵- توسعه دادن زندگی. (التَّوَسُّعُ عَلَى الْعِيَالِ)

برای روشن شدن نقش این موضوعات، باید روایات همان موضوع را به ترتیب زیر بررسی کرد:

§ برای مورد نخست، روایات مهر و عطوفت؛

§ برای مورد دوم، روایات کلام و صوت؛

§ برای مورد سوم، روایات بَشَر؛

§ برای مورد چهارم، روایات سرور و نشاط؛

§ برای مورد پنجم، روایات استفاده از نعمتهای حلال

*****

۱- مراد از تدبیرگری در زندگی چیست؟

یکی از ضرورت‌های زندگی موفق، برخورداری از مهارت تدبیرگری زندگی است و تدبیر زندگی، یعنی برنامه‌ریزی برای آنچه خداوند، روزی انسان می‌کند. خداوند بر اساس حکمت و مصلحت خود، روزی انسان را می‌رساند و انسان باید آنچه را خداوند داده است، مدیریت و به بهترین شکل ممکن مصرف کند.

۲- دیدگاه دین در بخش درآمد خانواده چیست؟

با بررسی متون دینی برمی‌آید که دیدگاه دین در بخش درآمد، «تلاش بدون حرص» است.

۳- دیدگاه دین در بخش هزینه و مصرف خانواده چیست؟

با بررسی متون روایی می‌توان، دیدگاه دین در بخش مصرف را «توسعه به همراه قناعت» دانست.

۴- حدیث زیر چه پیامی در حوزه درآمد خانواده دارد؟ إِنَّكَ مُدْرِكُ قِسْمِكَ وَمَضمُونُ رِزْقِكَ وَمُسْتَوْفٍ مَا كُتِبَ لَكَ، فَأَرْحَ نَفْسَكَ مِنْ شَقَاءِ الْحَرَصِ وَمَذَلَّةِ الْطَلَبِ وَتَقِ بِاللَّهِ وَخَفُضْ فِي الْمَكْتَسَبِ

نبود شناخت درست، حرص را به دنبال دارد و حرص، مایه رنج و عذاب بیشتر می‌شود و بدین‌سان، آسایش و آرامش روانی از انسان گرفته می‌شود و زندگی خوش و همراه با احساس رضایت از خانواده رخت بر می‌بندد.

۵- چرا ازدواج به خاطر جمال سبب ناکامی در رضایت زناشویی و ناپایداری خانواده می‌شود؟

الف) افراد زیبای بی‌ایمان، معمولاً به زیبایی خود می‌بالند و غرور و نخوت خاصی نسبت به شوهر خود دارند. چنین حالتی سبب بروز ناهنجاریهای اخلاقی در روابط خانوادگی می‌شود و زندگی را تلخ می‌کند.

ب) ممکن است زیبایی‌شان آنان را به بی‌عفتی بکشاند که خود عاملی برای سردی روابط، بی‌اعتمادی و نارضایتی است.

ج) مودت و رحمت بنیان روابط سالم میان همسران است و خداوند این عامل را در قلب همسران قرار می‌دهد. این در حالی است که ازدواج بر اساسی درست پیش رفته باشد. اما اگر کسی بر خلاف این اصل حرکت کند، هیچ‌گونه مودت و رحمتی نمی‌بیند. در روایت آمده است که خداوند چنین افرادی را به همان جمال و امی گذارد تا ببینند آیا زیبایی می‌تواند آنان را خوشبخت کند؟

۶- تقوا چگونه موجب پایداری، کامیابی و رضامندی می‌شود؟

تقوا به معنای برخورداری از توان خویشتن‌داری و بازداری است و انسان با تقوا کسی است که توان مهار نفس و انتظار کشیدن و به تأخیر انداختن خواسته‌های خود را دارد، به خلاف شخص بی‌تقوا که قدرت مهار نفس و توان تحمل ندارد و بر مرکب هوس سوار است و تنها به خواسته‌های خود می‌اندیشد.

در تبیین نقش این پدیده در خانواده باید گفت که در یک نگاه کلی، پایداری و رضامندی عواملی دارد که باید آن را تحقق بخشید و آفتهایی دارد که باید آن را زدود. کسی که از توان خویشتن‌داری برخوردار باشد، رفتار سالم خانوادگی دارد و از رفتارهای ناسالم دوری می‌کند و بدین‌سان با دوری از آفتهای اسباب پایداری را محقق می‌سازد.

۷- ازدواج به خاطر مال و ثروت چه تأثیر منفی در آینده خانواده دارد؟

کسی که مال را عامل خوشبختی می‌داند، به خاطر مال با دیگری ازدواج می‌کند. این وضعیت دو پیامد دارد: یکی اینکه در محبت و صمیمیت اخلاص وجود ندارد و دیگری اینکه این محبت ناپایدار است و تداوم آن به وجود مال بستگی دارد. محبت و صمیمیت سالم رکن رضامندی و پایداری خانواده است و دست‌کم باید دو ویژگی داشته باشد: یکی خلوص و دیگری پایداری. این دو ویژگی، در روابط مبتنی بر طمع مالی وجود ندارد. اساساً مال ظرفیت اعطای محبت سالم و پایدار را ندارد؛ از این رو چنین ازدواجهایی با رضامندی و پایداری همراه نیست.

۸- ایمان چه نقشی در معنای واقعی زندگی ایفا می‌کند؟

ایمان معنای زندگی را تصحیح می‌کند و آن را تعالی می‌بخشد. در نگاه ایمانی، خدا عالی‌ترین معنای زندگی می‌شود و هنگامی که خدا معنای زندگی شد، انسان برای خدا زندگی می‌کند، برای او تلاش می‌کند و برای رسیدن به او همه سختیها را تحمل می‌کند. وقتی خدا معنای زندگی شد، انسان می‌داند، چرا زنده است و چرا باید زندگی کند و سرانجامش چه خواهد شد. بدین سان از حیرت و سرگردانی درمی‌آید و چون برای عالی‌ترین مفهوم حیات و بلکه تنها مفهوم متعالی حیات زندگی می‌کند، بر خود می‌بالد و احساس رضایت و خشنودی می‌کند

التماس دعا

اللهم عجل لوليک الفرج